

Paweł Churski (red.)

Contemporary problems of regional development and regional policy.

Quaestiones Geographicae, vol. 29, 2.

Wydawnictwo Naukowe UAM,

Poznań 2010, 106 ss.

ISBN: 978-83-232-2168-5

Problematyka rozwoju regionalnego i polityki regionalnej pozostaje aktualnym tematem badań odnoszącym się zarówno do obszarów państw członkowskich Unii Europejskiej, jak i innych krajów. Poszukiwanie właściwego ukierunkowania działań interwencyjnych oraz dążenie do poprawy ich efektywności staje się nadrzędnym celem podejmowanych analiz. Potrzeba prowadzenia badań z tego zakresu wynika zarówno z trwającej dyskusji nad zmianą paradygmatu polityki regional-

nej związanej z odchodzeniem od modelu wyrównawczego na rzecz modelu polaryzacyjno-dyfuzyjnego, jak i z coraz mocniej podkreślanego zapotrzebowania na wiarygodną i miarodajną ocenę faktycznych efektów interwencji publicznej w ramach polityki regionalnej, szczególnie w obliczu fali krytyki formułowanej przez jej opponentów. Brak oczekiwanej efektywności i skuteczności polityki regionalnej ograniczonej jedynie do paradygmatu wyrównawczego, postrzeganie kierunków udzielanej interwencji w kategoriach trzech wymiarów spójności: ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz poszukiwanie endogenicznych podstaw dla procesu rozwoju przy jednoczesnym założeniu o możliwości rozprzestrzeniania się efektów rozwojowych z ośrodków centralnych na peryferia zmusza do zmiany dotychczasowego podejścia w analizach procesu rozwoju regionalnego i polityki regionalnej, zachęcając do podejmowania nowych wyzwań badawczych.

Prezentowany zeszyt „Quaestiones Geographicae” zawiera zbiór siedmiu artykułów wpisujących się swoją tematyką w aktualną problematykę badań nad współczesnymi problemami rozwoju regionalnego i polityki regionalnej.

Zbyszko Chojnicki w swoim artykule przedstawia z perspektywy aksjologicznej podstawowe pojęcia i zagadnienia związane z rozwojem społeczno-ekonomicznym. Prezentuje swój punkt widzenia na istotę treści zawartych w pojęciu rozwój społeczno-ekonomiczny, analizując zakres pojęcia, jego odniesienie przedmiotowe, relacje do innych podstawowych pojęć aksjologicznych. Szczególną uwagę Autor koncentruje na wartościach, relacjach „potrzeby–wartości”, roli wartości w strukturze rozwoju społeczno-ekonomicznego oraz aksjologicznym charakterze rozwoju.

Natalia Syssoeva w artykule pt. „Institutional problems of regional development in Russia” przedstawia problemy budowania modelu polityki regionalnej

Rosji. Głównym przedmiotem zainteresowania Autorki są zasady redystrybucji środków publicznych między regionami w kontekście wzmacniania czynników rozwoju regionalnego. Analiza wzbogacona jest studium przypadku, jaki stanowi „Program ekonomicznego i społecznego rozwoju Syberii”. Ustalenia przedstawione w tym opracowaniu stanowią ważny obszar odniesienia dla europejskiej polityki regionalnej.

„Multiplier effects in local and regional development” to kolejny artykuł autorstwa Bolesława Domańskiego i Krzysztofa Gwosdzia. To bardzo ważne zagadnienie z punktu widzenia ukierunkowania polityki regionalnej nie jest przedmiotem pogłębionych badań geograficzno-ekonomicznych, co podnosi walor poznawczy opracowania. Autorzy rozważają w swojej pracy problematykę efektów mnożnikowych w kontekście różnych ujęć teoretycznych, w tym: teorii bazy ekonomicznej, modelu nakładów–wyników oraz teorii biegunów wzrostu, prezentując mechanizm tych efektów i metody ich pomiaru. Rozważania teoretyczne Autorzy ilustrują wynikami badań empirycznych, jakie przeprowadzili m.in. na przykładzie Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park w Mielcu (Polska).

Artykuł Benicjusza Głębockiego pt. „Landed property of the Church and denominational associations in Poland” przedstawia całkowicie nową w warunkach polskich problematykę uwarunkowań procesu rozwoju w kontekście zmian formy własnościowej gruntów kościelnych i związków wyznaniowych. Autor w swojej analizie, w ujęciu historycznym, ukazuje przemiany form własnościowych tych gruntów, uwzględniając ich areal oraz strukturę użytkowania, koncentrując swoją uwagę przede wszystkim na okresie po 1989 r.

„Eastern Poland as the borderland of European Union” to kolejny artykuł autorstwa Tomasza Komornickiego i Andrzeja Miszczuka. Autorzy podejmują analizę uwarunkowań procesu rozwoju regionalnego polskich województw wschodnich, które po wejściu Polski do Unii Europejskiej stały się zewnętrznymi regionami Wspólnoty. Szczególną uwagę zwracają na wzrost dynamiki przemian społeczno-gospodarczych polskich regionów spowodowany dostępem do europejskich środków strukturalnych oraz na zmianę uwarunkowań rozwojowych obszarów nadgranicznych Federacji Rosyjskiej, Białorusi i Ukrainy, które utraciły część dotychczasowych egzogenicznych czynników rozwoju w związku z wprowadzonymi ograniczeniami w ruchu transgranicznym oraz wymianie handlowej.

Teresa Czyż w artykule pt. „Competitiveness of the Wielkopolska region in terms of a knowledgebased economy” podejmuje próbę oceny konkurencyjności regionu wielkopolskiego w kontekście współczesnych wyzwań i zadań gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Jako podstawowe wyzwanie tego typu Autorka przyjmuje rozwój gospodarki opartej na wiedzy (GOW). Konkurencyjność regionu wielkopolskiego rozpatruje więc w kategoriach GOW, w nawiązaniu do potencjalnych czynników rozwoju GOW i ich efektywnego wykorzystania w sferze działalności gospodarczej, odnosząc ich poziom do innych regionów Polski.

Tom zamyka praca Pawła Churskiego i Anny Borowczak pt. „Effectiveness of interventions co-financed by EU structural funds in Wielkopolska in years 2004–2006”, w której Autorzy podejmują próbę oceny skuteczności interwencji funduszy strukturalnych w Wielkopolsce w pierwszym okresie wdrażania unijnej

polityki regionalnej w Polsce, tj. w latach 2004–2006. Podstawą ich postępowania badawczego jest model ewaluacji oparty na pytaniach badawczych, który wykorzystano zgodnie z podejściem ewaluacji wspieranej teorią quasi-eksperymentalnego planu badawczego oraz techniki difference – in differences, przy zastosowaniu metod analizy ekonometrycznej. Uzyskane wyniki prowadzą do oceny udzielanej interwencji funduszy strukturalnych pod kątem jej skuteczności w kształtowaniu spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej regionu wielkopolskiego.

Należy podkreślić, że prezentowany zeszyt „*Quaestiones Geographicae*” powstał dzięki wsparciu finansowemu uzyskanemu w ramach realizacji projektu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: *Wspieranie kształcenia kadr dla potrzeb rozwoju regionalnego na kierunku gospodarka przestrzenna w specjalnościach zamawianych u Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego*, którego wykonawcą jest Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UAM. Ten unikatowy w skali Polski projekt dydaktyczny, o którym najważniejsze informacje zamieściliśmy na końcu tomu, opiera się na stworzonym systemie współpracy między środowiskiem akademickim zajmującym się problematyką rozwoju regionalnego i polityki regionalnej a środowiskiem praktyków na co dzień programujących, realizujących i monitorujących te procesy. Dzięki takim założeniom pozwala on na jak najlepsze przygotowanie przyszłych pracowników administracji publicznej, wyposażonych w wiedzę i umiejętności niezbędne dla prowadzenia właściwie ukierunkowanej i efektywnej polityki rozwoju.